

*Artikkelen, som er trykket i det svenske tidsskriftet **Lapphundsvännernas tidning**, er gjengitt med tillatelse fra forfatteren. Norsk Lapphundklubb har enerett på gjengivelse på internett.*

Vad är friskt?

"Jag har alltid varit mån om att påpeka, att det finns en elit bland raser vad det gäller friskhet. Västgötaspets och lapphund tillhör denna!"

För drygt 25 år sedan så anordnade Bosse Lindkvist (Abos kennel) och framlidne Arne Blomberg (Glaciärens grönländskennel) bussresor till långväga utställningar. Det var för övrigt mycket trevliga färder. På flera av dessa resor, så kom vi tre givetvis att snacka hund. Mycket gode vän Arne kom dock aldrig loss från grönländshundar, så samtalen blev alltid en kantring åt den rasen.

Arne var den förste i Norden, som slog larm om den fasansfulla ohälsa som hans ras drogs med i begynnelsen av 80-talet. Han gjorde nog också under sin levnad vad han mäktade, för att förbättra detta i sin egen uppfödning! Heder åt denne glödande grönländshundsvän.

Vid ett tillfälle så kom han att skrävla om sin oerhört skicklige veterinär, och vilken nytta han hade av honom som rådgivare i sin avel. Jag började tröttna på utläggen, och sade: *Det är möjligt att din veterinär har strålande kompetens, och att du har en fantastisk kontakt med honom. Men du måste förstå, att Bosse och jag har till skillnad från dig friska hundraser. Vi behöver bara gå till veterinär för att vaccinera och valpbesiktiga. Därför får vi heller aldrig den kontakt med våra veterinärer, som du har med din!*

Det var inte bara för att mobba en kompis, som jag yttrade ovensagda, men vissa hunduppfödare inom vissa raser inser inte, att avelsdjur skall man inte behöva springa hos veterinären med!

Jag och min före detta fru Astri besökte ofta två bekanta och uppfödare, som drev en oerhört meriterad kennel i storlek 30 hundar. Ägarna visade upp sitt medicinskåp. I mina ögon var detta en apoteksfilial. Uppfödarna visade stolt hur uppdaterade de var på de senaste medicinerna t.ex. bredspektrala antibiotika. Vid utfodringen av kennelns hundar skedde också en medicinering värdig en långvårdsavdelning. Jag och Astri yttrade endräktigt, att vårt medicinskåp innehöll bara jodopax, och frågade bestört: Så sjukliga hundar som behöver dylik medicinering, avlar ni på dem? Ägarna svarade förvånat: Vi följer rasklubbens regler, alla är ju ögonlysta och friröntgade. Alla avelshundar var således friska!

Detta menar jag är ett jätteproblem med hunduppfödning, och så här har avel ofta fungerat.

Tänk er! Ledande uppfödare oavsett ras driver ju oftast hård linjeavel på toppdjur i exteriör och bruksmässighet. Tänk er då, när denna avel bygger på djur, som för att överleva är medicinberoende! Ärligt talat, vill man tänka sig detta?

Avelsmaterial på varenda ras bör vara ett urval bland de friskaste.

Det förekommer i säkert massor av fall, att man inavlar någon utställnings- eller bruksstjärna, som hälsomässigt över huvud taget inte borde ha gått i avel! Följderna av detta är? Rasklubbar letar efter recessiva gener, som leder till defekter, och trumpetar ut hur de har gjort insatser, för att bekämpa någon rassjukdom, men varför inte inse, att det är populationens allmäntillstånd, som visar rasens sundhet!

Djuren skall vara allmänt friska och livskraftiga! Det är faktiskt detta, som konsumenten valpköparen är intresserad av.

Defektgener torde för övrigt i framtiden spåras tämligen lätt, då ju hundens DNA är kartlagt. Det här görs ju redan, det finns raser där man med blodprov har kartlagt spridningen av skadade gener inom hela världspopulationen.

Jag har alltid varit mån om att påpeka, att det finns en elit bland raser vad det gäller friskhet. Västgötaspets och lapphund till hör denna! Den bas av djur som västgötaspetsen är uppbyggd på rör sig om åtta djur. Lapphunden hade ett obetydligt gynnsammare läge. Trots att bägge raser har trängts avelsmässigt genom flaskhals, så märks detta inte på rasernas sundhet! Här rör det sig om hundraser, som i gemen inte lider av krämpor. Titta bara på dessa rasers medellivslängd!

Allas vår Clary Strähle var ju en riktig känslomänniska! Samtidigt var hon klart rationell. Vi snackade givetvis avel flera gånger, och hon kom ofta in på något mycket förnuftigt.

Man väntar in sista kullen på sin friska avelstik, när man ämnar spara en ny tik. Para gärna avelstiken med en frisk äldre hane också. När avelstiken-avelshunden är förhållandevis gammal, så vet man ju, att huvuddelen av djurets liv har varit friskt, vilket tyder på goda gener. Man får också ett avelsmässigt försprång, genom att man redan har läst facit på vad tiken-hunden tidigare har avlat. Man har ju haft flera års chans att utvärdera deras tidigare avkommor.

Sparar man en ny avelstik eller givetvis avelshanne under dessa förutsättningar, så ökar sannolikheten att livskraften i stammen stärks. Detta är ett ypperligt sätt, att behålla eller skapa en hög medellivslängd hos sina djur, något alla borde inse.

Detta var visdomsord från en jordnära kvinna!

Jag känner flera än Clary, som har tillämpat detta avelssätt med framgång.

Peter Erlandsson